DUŠAN MAGDOLEN

FARAÓN, ktorému Boh zabil syna

Ramesse II., ktorý vládol približne v rokoch 1279 – 1213 pred Kristom, je azda najvýraznejšou historickou postavou starovekých dejín Egypta. Dnešní obyvatelia tejto krajiny vyslovujú jeho meno *„Ramzís, Ramzís“* a prstom ukazujú na dávnoveké pamiatky, ku ktorým smerujú kroky zvedavých turistov z celého sveta.

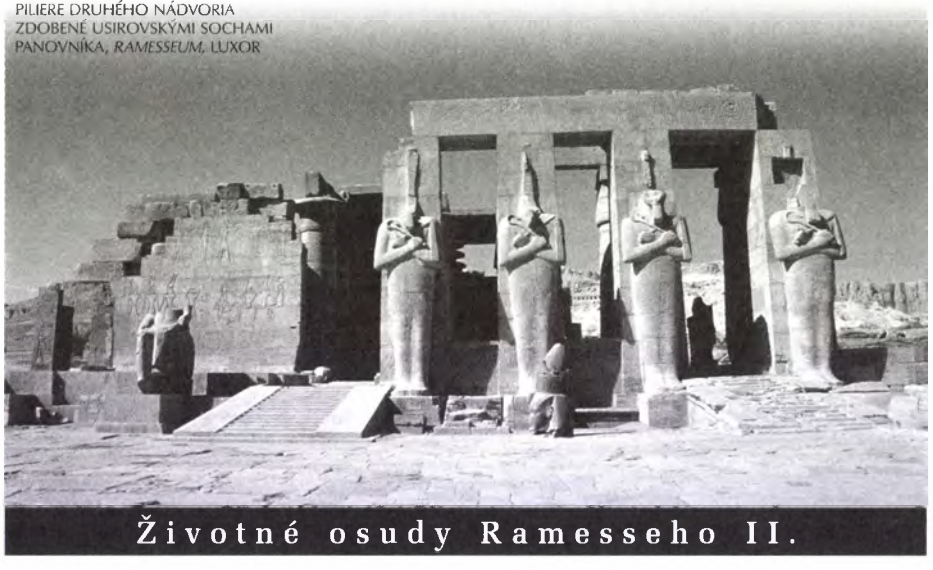

PILIERE DRUHÉHO NÁDVORIA ZDOBENÉ USIROVSKÝMI SOCHAMI PANOVNÍKA, *RAMESSEUM*, LUXOR

Životné osudy Ramesseho II.

Smenom tohto panovníka sa v Egypte stretnete takmer všade. Ramesse II. (nazývaný aj Veľký) isto dosiahol to, po čom túžil každý Egypťan – nesmrteľnosť. Čo o ňom uvádzajú historické pramene a čo hovoria legendy?

Roky detstva a mladosti

Ramesse sa narodil Setchimu a jeho manželke Tuji pravdepodobne ešte za vlády faraóna Horemheba. Setchi bol synom Horemhebovho vezíra Paramesseho, ktorého kráľ určil za svojho následníka (neskorší faraón Ramesse I.). Po smrti Ramesseho I. sa faraónom stal Setchi (Setchi I.) a malý Ramesse zasa princom.

Vládcovia novej (19.) dynastie (asi 1292 – 1186 pred Kristom) pochádzali z prostredia armády a hneď začali realizovať program obnovy veľmocenského postavenia Egypta, ktoré tak veľmi utrpelo rokmi vlády „kacírskeho“ faraóna Achnatona (pozri *História* 2/2, 2002, s. 2 – 3). V prvom roku vlády Setchi I. obrátil svoju pozornosť na severovýchod. V sýrsko-palestínskej oblasti chcel potlačiť šíriace sa nepokoje a k Egyptu opäť pevne pripútať neposlušných rebelov a odpadlíkov. Faraón vyrazil do Ázie zrejme bez malého Ramesseho, ktorého obozretne nechal doma. Z ťaženia sa vrátil s korisťou a so slávou víťaza. O vojenských výpravách v prvých rokoch vlády Setchiho I. sa dozvedáme z bojových zobrazení a hieroglyfických textov vyrytých na stenách karnackého chrámu a na víťazných stélach tohto panovníka.

Keď mal Ramesse asi desať rokov, otec mu ako korunnému princovi udelil titul najvyšší veliteľ armády. Asi o päť rokov už odvážny princ stál v dvojkolesovom bojovom voze, pripravený zúčastniť sa na svojom prvom vojenskom ťažení – proti líbyjským kočovníkom, i keď zrejme nie v prvej línii.

Ďalšími vojenskými operáciami v Sýrii Setchi, ktorého už sprevádzal aj Ramesse, dočasne získal pre Egypt aj mesto Kadeš a krajinu Amurru, čo sa stalo jablkom sváru s Chetitskou ríšou, ktorá si nárokovala na toto územie. O niekoľko rokov neskôr sa sem Ramesse už ako faraón vrátil, aby bojoval v slávnej bitke pri Kadeši, ktorá sa zapísala do dejín.

Popri vojenských zručnostiach Ramesse získaval skúsenosti aj v iných štátnických povinnostiach. So svojím otcom dozeral na prebiehajúce stavebné práce a chod administratívy, vykonával náboženské obrady a pod. Keď mal okolo dvadsať rokov, vyrážal na vojenské výpravy už sám. Približne roku 1279 pred Kristom Setchi I. zomrel a vláda v krajine prešla do rúk jeho asi dvadsaťpäťročného syna.

Skôr ako sa Ramesse chopil moci, musel počas sedemdesiatdňovej lehoty určenej na mumifikačné obrady usporiadať kráľovský pohreb svojho otca a jeho múmiu s náležitou pompou a výbavou uložiť do hrobky v Údolí kráľov.

Pri korunovácii, ktorá sa možno uskutočnila v letnom paláci v delte Nílu, nový vládca prijal plnú kráľovskú titulatúru. Jeho mená sa objavujú na pamiatkach rozličného druhu a v mnohých podobách. Päť kráľovských titulov sprevádzalo päť panovníkových mien:

Hor: Mocný býk, Milovaný bohyňou Maat;

Obidve panie: Ochranca Egypta, ktorý si podmaňuje cudzie krajiny;

Zlatý Hor: Bohatý rokmi a Veľký víťazstvami;

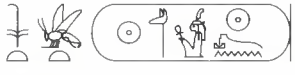

Kráľ Horného a Dolného Egypta: Silná je pravda Reho, Vyvolený Reom *(Wesermaatre Setepenre)*;

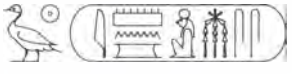

Syn Reho: Ramesse, Milovaný Amonom *(Ramesse Meriamon)*.

Ramesse uskutočnil niekoľko vojenských ťažení v Ázii. Do dejín sa najviac zapísalo druhé v poradí. Udialo sa v piatom roku jeho vlády (asi 1275 pred Kristom) a vyvrcholilo pri pevnosti Kadeš na brehu rieky Orontes. Cieľom panovníka bolo rozšíriť nadvládu Egypta v sýrskej oblasti a získať späť územia, ktoré kolaborovali s Chetitskou ríšou, vtedajším nepriateľom krajiny faraónov.

Preslávená bitka

Egyptské vojsko, pozostávajúce z pešiakov a z jazdy s bojovými dvojkolesovými vozmi, sa skladalo zo štyroch divízií, ktoré boli označené menami bohov Amona, Reho, Ptaha a Sutecha. Ramesse II. pri postupe ku Kadešu uveril nepravdivej správe o pozícii nepriateľského vojska, podsunutej Chetitmi, ktorú sa dozvedel od beduínov. Západne od pevnosti, ku ktorej sa dostal na čele Amo-